

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.
- NB3 Als het College voor Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.
Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
 - b. Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden WOLF-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.
- Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt. In dat geval houdt het College voor Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 76 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Grieks woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

- 1 maximumscore 2**
- a. het gif / de gifbeker 1
 - b. drank/wijn 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.
- 2 maximumscore 2**
- De zon is nog niet ondergegaan 1
 - Andere veroordeelden hebben tot het laatste moment gewacht (met het drinken van het gif) 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.
- 3 D**
- 4 maximumscore 1**
- (Hij doet dit met de bedoeling) om de slaaf weg te sturen (om de man met het gif te gaan halen) / om de man met het gif te laten halen.
- Of woorden van overeenkomstige strekking.
- 5 maximumscore 2**
- πiónτα (regel 15)
 - περιέναι (regel 15)
 - κατακείσθαι (regel 16)
- indien drie antwoorden juist zijn 2
- indien twee antwoorden juist zijn 1
- indien één of geen antwoord juist is 0
- Opmerking*
- Wanneer als een van de antwoorden 'ποιήσσει (regel 16)' is gegeven, daarvoor geen scorepunt toekennen.*
- 6 maximumscore 1**
- een voorspoedige reis naar het hiernamaals
- Of woorden van overeenkomstige strekking.
- 7 maximumscore 1**
- Er was precies de juiste hoeveelheid klaargemaakt.
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 1 Phaedo	
9	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> a. Crito wilde niet laten zien dat hij zijn tranen niet kon bedwingen b. De verteller had zijn gezicht bedekt Of woorden van overeenkomstige strekking.	1 1
10	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> Apollodorus was al aan het huilen voordat Socrates de gifbeker had gedronken / was constant aan het huilen Apollodorus barstte in gejammer uit (en maakte daardoor ook de anderen aan het huilen) / Apollodorus maakte de anderen aan het huilen (door in gejammer uit te barsten) Of woorden van overeenkomstige strekking.	1 1
11	maximumscore 1 litotes	
12	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> εὐφημία (regel 37) ἡσυχίαν (regel 37) 	1 1

Tekst 2

- 13 C
- 14 **maximumscore 1**
In het voorafgaande is gebleken dat ze bereid zijn (veel geld) te betalen voor lessen van Protagoras.
Of woorden van overeenkomstige strekking.
- 15 **maximumscore 2**
 - a. ἔτοιμοι ἐσόμεθα (regel 15-16)
 - b. ἀργύριον (regel 15)
- Opmerking*
Niet fout rekenen wanneer bij b. als antwoord is gegeven 'μισθὸν (regel 15)'.
- 16 **maximumscore 2**
 - In het Grieks is γενησόμενος een participium
 - In de vertaling is dit vertaald met een persoonsvorm (wil je worden)

Vraag	Antwoord	Scores
17	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> a. Zoals je naar een arts / Hippocrates (A) gaat met de bedoeling om zelf arts (B) te worden / Zoals je naar een beeldhouwer / Phidias/Polycletus (A) gaat met de bedoeling om zelf beeldhouwer te worden (B), zo ga je naar een sofist / Protagoras (C) (om zelf sofist te worden (D)) 	2
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<ul style="list-style-type: none"> b. ἐρυθριάσας (regel 26) 	1
	indien bij a. drie antwoorden juist zijn	2
	indien bij a. twee antwoorden juist zijn	1
	indien bij a. één of geen antwoord juist is	0
18	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> a. (οἷαπερ) ἢ παρὰ τοῦ γραμματιστοῦ (ἐγένετο) (regel 32) b. παιδεία (regel 34) 	1
		1
19	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Gewoonlijk zijn de opmerkingen van Socrates over de kennis van zijn gesprekspartners neutraler / wendt Socrates een groot vertrouwen in de kennis van zijn gesprekspartners voor 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Met de opmerking θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἶσθα suggereert Socrates dat Hippocrates het antwoord niet weet 	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
20	maximumscore 1	
	Uit het vervolg blijkt dat het niet om filosofie als vak gaat, maar om wijze/verstandige dingen in het algemeen / vakkennis in het algemeen.	
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
21	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> a. (Eerste antwoord van Hippocrates:) een sofist heeft verstand van wijze zaken; (reactie van Socrates:) ook handwerkslieden hebben verstand van wijze zaken / op welk gebied zijn sofisten wijs? 	1
	<ul style="list-style-type: none"> b. (Tweede antwoord van Hippocrates:) een sofist is in staat een ander goed te leren spreken / leert een ander goed spreken; (reactie van Socrates:) waarover leert een sofist een ander goed spreken? 	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<i>Opmerkingen</i>	
	– Bij a. alleen een scorepunt toekennen wanneer beide delen van het antwoord juist zijn.	
	– Bij b. alleen een scorepunt toekennen wanneer beide delen van het antwoord juist zijn.	

Vraag	Antwoord	Scores
22	<p>maximumscore 1</p> <p>Over de leerling, want (de accusativus) ἐπιστήμονα congrueert met het lijdend voorwerp bij ποιεῖ (regel 51) (en dat is de leerling). Of woorden van overeenkomstige strekking.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Wanneer de toelichting ontbreekt geen scorepunt toekennen.</i></p>	
23	<p>maximumscore 1</p> <p>ἀπορία/aporie</p>	
24	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens Protagoras bestaat er geen objectieve kennis / is alle kennis subjectief • Volgens Socrates is objectieve kennis (van ethische normen) (wel) mogelijk / bestaat er (wel) absolute kennis/waarheid <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	1 1

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

	Kolon 25	
25	<p>maximumscore 2</p> <p>Καὶ δὴ ποτε καὶ (kolon 26) ἐτόλμησε τοῦτο μαντεύσασθαι En/Ook waagde hij het ooit / En hij waagde het ooit (om) dit aan het orakel te vragen</p> <p>Niet fout rekenen: ποτε verbonden met kolon 26</p>	
	Kolon 26	
26	<p>maximumscore 2</p> <p>εἰς Δελφοὺς ἔλθων nadat/toen hij in/naar Delphi was gekomen / kwam</p>	
	Kolon 27	
27	<p>maximumscore 2</p> <p>— καί, ὅπερ λέγω, μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες — — en, zoals ik al eerder zei, maak geen lawaai, (o) mannen —</p> <p>θορυβεῖτε niet vertaald als imperativus</p>	0
	Kolon 28	
28	<p>maximumscore 1</p> <p>ἦρετο γὰρ δὴ hij vroeg (namelijk)</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 29

29 **maximumscore 2**

εἴ τις ἔμοῦ εἴη σοφώτερος.
of er iemand wijzer was dan ik.

Niet fout rekenen: εἴη is

εἴ als

0

τις wie

0

ἔμοῦ niet vertaald als genitivus comparationis

0

εἴη kon zijn / zou kunnen zijn

1

Kolon 30

30 **maximumscore 1**

Ἄνεῖλεν οὖν ἡ Πυθία
De Pythia (dan/nu) antwoordde

Niet fout rekenen: gaf het/een orakel

Kolon 31

31 **maximumscore 2**

μηδένα σοφώτερον εἶναι.
dat niemand wijzer was.

Niet fout rekenen: dat niemand wijzer is

σοφώτερον de wijste / zeer wijs

1

σοφώτερον wijs

0

Kolon 32

32 **maximumscore 2**

Καὶ τούτων πέρι ὁ ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ οὕτως μαρτυρήσει,
En deze broer van hem / zijn broer hier zal aan jullie daarover getuigen,

μαρτυρήσει getuigt

1

μαρτυρήσει getuigde / heeft getuigd

0

Kolon 33

33 **maximumscore 2**

ἐπειδὴ ἐκεῖνος τετελεύτηκεν.
omdat hij/die gestorven is / dood is.

ἐπειδὴ vervolgens/daarna/dan

0

Vraag	Antwoord	Scores
<p>Kolon 34 34 maximumscore 2 Σκέψασθε δὴ ὧν ἕνεκα ταῦτα λέγω· Bekijk (nu) waarom ik dit zeg;</p>	<p>Σκέψασθε niet vertaald als imperativus</p>	<p>0</p>
<p>Kolon 35 35 maximumscore 2 μέλλω γὰρ ὑμᾶς διδάξειν ik zal jullie namelijk leren/uitleggen</p>		
<p>Kolon 36 36 maximumscore 2 ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονεν. waarvandaan de slechte naam / laster voor mij is ontstaan / waar de slechte naam voor mij vandaan gekomen is.</p>	<p>Niet fout rekenen: γέγονεν ontstond</p>	
<p>Kolon 37 37 maximumscore 2 Ταῦτα γὰρ ἐγὼ ἀκούσας Want nadat/omdat/toen ik dat gehoord had / hoorde</p>		
<p>Kolon 38 38 maximumscore 1 ἐνεθυμούμην οὕτωςί· (over)dacht ik zo / als volgt:</p>		
<p>Kolon 39 39 maximumscore 1 “Τί ποτε λέγει ὁ θεός, “Wat bedoelt/zegt de god nu eigenlijk,</p>	<p>Τί waarom</p>	<p>0</p>
<p>Kolon 40 40 maximumscore 1 καὶ τί ποτε αἰνίττεται; en wat bedoelt hij nu eigenlijk met zijn raadseltaal?</p>	<p>τί waarom Wanneer ook in kolon 39 hier niet meer aanrekenen.</p>	<p>0</p>

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 41		
41	maximumscore 1 Ἐγὼ γὰρ δὴ οὐτε μέγα οὐτε μικρὸν σύνοιδα ἑμαυτῷ σοφὸς ὄν· Want ik weet van mezelf dat ik helemaal niet wijs ben;	
Kolon 42		
42	maximumscore 1 τί οὖν ποτε λέγει wat bedoelt/zegt hij (dan) nu eigenlijk	
	τί waarom Wanneer ook in kolon 39 en/of 40 hier niet meer aanrekenen.	0
Kolon 43		
43	maximumscore 2 φάσκων ἐμὲ σοφώτατον εἶναι; wanneer hij zegt dat ik de wijste ben?	
	σοφώτατον zeer wijs	1
	σοφώτατον wijs	0
Kolon 44		
44	maximumscore 2 Οὐ γὰρ δὴπου ψεύδεταιί γε· Want hij liegt / vergist zich dunkt me / (toch) zeker niet;	
Kolon 45		
45	maximumscore 2 οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ.” want dat is hem niet geoorloofd.”	
	Niet fout rekenen: want dat is zijn gewoonte niet	
Kolon 46		
46	maximumscore 2 Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἠπόρουν En lange tijd verkeerde ik in onzekerheid / twijfelde ik	
	ἠπόρουν niet vertaald als 1e persoon enkelvoud	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 47

47 maximumscore 1

τί ποτε λέγει.

(over) wat hij nu eigenlijk bedoelt/bedoelde/zegt/zei.

τί waarom

Wanneer ook in kolon 39 en/of 40 en/of 42, hier niet meer aanrekenen.

0

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 20 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Plato, Phaedo 116e-117e2
tekst 2	Plato, Protagoras 311a8-312e6
tekst 3	Plato, Apologie 21a4-b7